

Strasbourg 7.6.2016
COM(2016) 377 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma

1. JOHDANTO

Eurooppalaiset yhteiskunnat ovat monimuotoisia ja monimuotoistuvat jatkuvasti edelleen. Nykyään EU:ssa asuu 20 miljoonaa EU:n ulkopuolisten maiden kansalaista, jotka muodostavat 4 prosenttia sen väestöstä¹. Ihmisten liikkuvuus tulee olemaan, vaihtelevassa määrin ja useista eri syistä, vuosisadallemme ominainen piirre niin Euroopassa kuin koko maailmassa, ja tämä tarkoittaa, että EU:n on tehostettava paitsi muuttovirtojen hallintaa myös kolmansien maiden kansalaisten kotouttamistoimia.²

EU on tukenut jäsenvaltioiden kotouttamistoimia jo useiden vuosien ajan. Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto vahvisti vuonna 2014 **maahanmuuttajien kotouttamispolitiikkaa Euroopan unionissa koskevat yhteiset peruseriaatteen**, jotka hyväksyttiin vuonna 2004 ja joissa vahvistetaan yhteinen lähestymistapa kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen koko EU:ssa.³ Euroopan komissio laati vuonna 2011 eurooppalaisen toimintasuunnitelman kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista varten⁴, jossa kehoitettiin soveltamaan kotouttamiseen tehokkaampaa ja yhdenmukaista lähestymistapaa eri toiminta-aloilla ja hallintotasoilla. Näiden vuosien aikana monet jäsenvaltiot ovat laatineet omia kotouttamistoimiaan kansallisten olosuhteidensa mukaan, ja EU on ollut tärkeässä roolissa tukemalla joitain näistä toimista.

Toteutetuista toimista huolimatta kolmansien maiden kansalaisten asema työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden suhteen on kaikkialla EU:ssa huonompi kuin EU:n kansalaisten.⁵ Samalla äskettäiset toimenpiteet EU:ssa tällä hetkellä suojelua tarvitsevien henkilöiden suurten määrien hallinnan parantamiseksi, kuten sisäiset siirrot ja uudelleensijoittamistoimenpiteet⁶, ovat tuoneet korostuneesti esiin, että niiden jäsenvaltioiden, joilla on vähemmän kokemusta kotouttamisesta, on laadittava tehokkaita kotouttamisstrategioita.

Huolehtiminen siitä, että kaikki, jotka oleskelevat oikeutetusti ja laillisesti EU:ssa, voivat oleskelun pituudesta riippumatta osallistua ja antaa panoksensa, on eurooppalaisten yhteiskuntien tulevan hyvinvoinnin, vaurauden ja yhteenkuuluvuuden avain. Aikana, jolloin syrjintä, ennakkoluulot, rasismi ja muukalaisviha lisääntyvät, on oikeudellisesti, moraalisesti ja taloudellisesti välttämätöntä puolustaa EU:n perusoikeuksia, -arvoja ja -vapauksia ja jatkaa työskentelyä ylipäättään yhteenkuuluvuutta paremmin edistävän yhteiskunnan puolesta. Kolmansien maiden kansalaisten onnistunut kotouttaminen on kaikkien jäsenvaltioiden yhteinen etu.

---

¹ Ks. Eurostat (2015).

² Tässä toimintasuunnitelmassa käsitellään niiden maahanmuuttajien ja myös pakolaisten kotouttamista, jotka ovat EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisia ja oleskelevat EU:n alueella laillisesti. Se ei koske EU:n jäsenvaltioiden kansalaisia, joilla on maahanmuuttajatausta kolmansista maista tulleiden vanhempiensa tai isovanhempiensa kautta, eikä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäneitä EU:n kansalaisia ja heidän perheenjäseniään.

³ Ks. Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston 5.–6. kesäkuuta 2014 antamat päätelmät: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf.

⁴ Ks. KOM(2011) 455 lopullinen, 20.7.2011.

⁵ Ks. Eurostatin tilastotiedot: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_overview ja OECD / Euroopan unioni (2015), *Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In*: <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

⁶ Ks. komission kertomukset sisäisistä siirroista ja uudelleensijoittamisesta: COM (2016) 165 final; COM (2016) 222 final; COM(2016)360 final.

Resurssien ja energian investoiminen kotouttamistoiimiin nyt auttaa tekemään eurooppalaisista yhteiskunnista pitkällä aikavälillä vauraampia, osallistavampia ja yhteenkuuluvuutta paremmin edistäviä. Euroopan muuttoliikeagendassa⁷ korostettiin kolmansien maiden kansalaisia koskevan tehokkaan kotouttamispolitiikan tarvetta. Nykyisten muuttoliikehaasteiden valossa ja 6. huhtikuuta 2016 annetun tiedonannon⁸ mukaisesti on tullut aika tarkastella uudelleen ja vahvistaa yhteistä lähestymistapaa kaikilla toiminta-aloilla ja kaikkien asianomaisten toimijoiden – niin EU:n, jäsenvaltioiden, alue- ja paikallisviranomaisten kuin työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden – osalta. Myös Euroopan parlamentti tuki tätä 12. huhtikuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa⁹, jossa vaadittiin muun muassa kaikkien kolmansien maiden kansalaisten, myös pakolaisten, täysimittaista osallistumista ja varhaisessa vaiheessa tapahtuvaa kotouttamista.

Vaikka kotouttamista koskeva toimivalta on ensisijaisesti jäsenvaltioilla, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 79 artiklan 4 kohdan mukaan EU voi säätää toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimintaa niiden alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi, ja sillä on tärkeä tehtävä jäsenvaltioiden tällä alalla toteuttamien toimien tukemisessa, edistämässä ja koordinoimissa. Nykyisessä tilanteessa monilla EU:n jäsenvaltioilla on samanlaisia haasteita, ja EU:n tason toimet voivat tuottaa lisäarvoa antamalla rakenteellista tukea. Tässä toimintasuunnitelmassa esitetään yhteinen poliittinen kehys, jolla on tarkoitus auttaa jäsenvaltioita niiden kehittäessä ja tehostaessa edelleen kansallisia toimiaan kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi, ja kuvaillaan sitä poliittista, toiminnallista ja taloudellista tukea, jota komissio aikoo antaa jäsenvaltioiden ponnistusten tukemiseksi.

2. KOTOUTTAMISEN HAASTEET JA MAHDOLLISUUDET

Tutkimustulosten mukaan kolmansien maiden kansalaisilla on edelleen esteitä koulutusjärjestelmässä, työmarkkinoilla ja kunnollisten asuntojen saamisessa.¹⁰ Heillä on vastaanottavan maan kansalaisiin verrattuna suurempi köyhyysriski ja syrjäytymisvaara silloinkin, kun heillä on työpaikka. Lapsiin kohdistuva köyhyysriski on erityisen suuri.

Kuten komissio huomautti 7. huhtikuuta 2016 antamassaan tiedonannossa¹¹, kansallisissa talous- ja sosiaalipolitiikoissa on otettava huomioon viimeaikaiset maahanmuuttajien ja pakolaisten suuret määrät. Erityisesti on pyrittävä turvaamaan heidän välittömät tarpeensa ja

---

⁷ Ks. COM(2015) 240 final, 13.5.2012.

⁸ Ks. COM(2016) 197 final, 6.4.2016.

⁹ Ks. Euroopan parlamentin päätöslauselma 12. huhtikuuta 2016 Välimeren tilanteesta ja tarpeesta kokonaisvaltaiselle EU:n lähestymistavalle muuttoliikkeeseen (2015/2095(INI)).

¹⁰ Vuonna 2015 kolmansien maiden kansalaisten työllisyysaste oli 12,4 prosenttiyksikköä alempi kuin vastaanottavien maiden kansalaisten, ja naisten työllisyysasteet olivat erityisen matalia. Kolmansista maista tulevat maahanmuuttajat ovat usein vajaatyöllistettyjä, vaikka heillä olisi korkeakoulututkinto. Koulutuksellinen alisuoriutuminen on ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajien keskuudessa kaksi kertaa niin yleistä (42 prosenttia) kuin niiden opiskelijoiden keskuudessa, joiden vanhemmat ovat syntyperäisiä (20 prosenttia). Se on yleistä vielä toisessakin sukupolvessa (syntyperäiset opiskelijat, joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla) (34 prosenttia). Vuonna 2014 kolmansien maiden kansalaisista 49 prosentilla oli köyhyyden ja syrjäytymisen riski, kun vastaanottavien maiden kansalaisten vastaava osuus oli 22 prosenttia. EU:n ulkopuolella syntyneistä nuorista 18,2 prosenttia kärsi vakavaa aineellista puutetta. Kolmansien maiden kansalaiset asuivat todennäköisemmin ahtaissa kotitalouksissa kuin syntyperäinen väestö.

¹¹ Ks. Talouspolitiikan EU-ohjausjakso 2016: rakenneuudistusten edistymisen arviointi, makrotalouden epätasapainojen ehkäiseminen ja korjaaminen sekä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 nojalla tehtävien perusteellisten tarkastelujen tulokset (COM(2016) 95 final/2).

huolehdittava heidän pääsytään työmarkkinoille ja kotouttamisestaan yhteiskuntaan. Tämä muodostaa haasteen monille jäsenvaltioille, mutta jos nopealle ja onnistuneelle kotouttamiselle on oikeat edellytykset, se tarjoaa myös mahdollisuuden erityisesti niille jäsenvaltioille, joiden väestörakenne on muuttumassa. Taloudellisella puolella tähän sisältyy se, että tutkimustulosten mukaan kolmansien maiden kansalaisilla on positiivinen nettovaikutus julkiseen talouteen, jos heidät kotoutetaan jo varhaisessa vaiheessa hyvin aloittaen nopeasta integroinnista koulutukseen ja työmarkkinoille.¹²

EU:ssa olevien kolmansien maiden kansalaisten potentiaalinen hyödyntämättä jättäminen olisi valtavaa resurssien tuhlausta sekä kyseisten henkilöiden että yleisemmin taloutemme ja yhteiskuntamme kannalta.¹³ On olemassa selvä riski, että kotouttamisen laiminlyönnin kustannukset osoittautuvat suuremmiksi kuin kotouttamistoimiin investoimisen kustannukset.

Yksilölliset kotouttamistarpeet vaihtelevat suuresti sen mukaan, mistä syystä ja kuinka pitkäksi aikaa henkilö on tullut EU:hun ja mitä osaamista, koulutusta ja työkokemusta hänellä on. Ammattitaitoiset taloudellisista syistä muuttavat kolmansien maiden kansalaiset saavat usein kotoutumista helpottavaa tukea, esimerkiksi kielenopetusta, työnantajiltaan sekä työympäristön muodostamalta tukiverkostolta. Muut kolmansien maiden kansalaiset eivät välttämättä saa tällaista tukea. Varsinkin äskettäin tulleilla pakolaisilla on erityisiä ongelmia, kuten heidän kärsimiensä traumojen aiheuttama haavoittuvuus, asiakirjojen, myös tutkintotodistusten, puute ja toimettomuus ennen turvapaikkamenettelyä¹⁴ ja sen aikana, mutta he kohtaavat myös kulttuurisia ja kielellisiä esteitä ja ovat vaarassa leimautua koulutusjärjestelmässä sekä työ- ja asuntomarkkinoilla, eikä tämä koske ainoastaan pakolaisia.

Kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista tukevia toimia ei tarvitse eikä saa toteuttaa muita haavoittuvassa tai epäsuotuisassa asemassa olevia ryhmiä tai vähemmistöjä hyödyttävien toimenpiteiden kustannuksella. Kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisen valtavirtaistaminen onkin ja sen pitääkin olla kiinteä osa pyrkimyksiä modernisoida ja luoda osallistavaa sosiaali-, koulutus-, työmarkkina-, terveydenhuolto- ja tasa-arvopolitiikkaa, jotta kaikille voidaan tarjota mielekkäitä mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan ja talouteen. Uudella osaamisohjelmalla Euroopalle¹⁵ pyritään vahvistamaan inhimillistä pääomaa ja sen työllistettävyyttä Euroopassa ja edistämään näin EU:n yleistä kilpailukykyä. Samalla voidaan kohdennetuilla erityistoimilla vastata tiettyjen kolmansista maista tulleiden maahanmuuttajaryhmien kotouttamistarpeisiin riippumatta siitä, ovatko he vasta tulleita ja oikeutettuja jäämään EU:hun vai asuneet EU:ssa jo joitakin vuosia.¹⁶

---

¹² Ks. esimerkiksi OECD, *The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries*, julkaisussa ”International Migration Outlook 2013” ja Euroopan komission poliittinen katsaus *Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities*, 2016.

¹³ Ks. Euroopan komission talouden ja rahoituksen pääosaston asiakirja [An Economic Take on the Refugee Crisis](#).

¹⁴ Jäsenvaltioilla on EU:n lainsäädännön – erityisesti vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin (2013/33/EU) ja turvapaikan saamisen edellytyksiä koskevan direktiivin (2011/95/EU) – mukaan erityisiä velvollisuuksia tarjota turvapaikanhakijoille alusta lähtien kunnolliset vastaanotto-olosuhteet, varmistaa yhdenvertainen pääsy työmarkkinoille ja helpottaa työpaikan saantia, kun suojeluasema on myönnetty, sekä varmistaa tasapuolinen kohtelu tutkintotodistusten tunnustamisessa ja myöntää erityisiä helpotuksia.

¹⁵ Ks. Uusi osaamisohjelma Euroopalle – Vahvistetaan yhdessä inhimillistä pääomaa, työllistettävyyttä ja kilpailukykyä (COM(2016) 381), ei vielä julkaistu.

3. YHTEENKUULUVUUTTA EDISTÄVIEN YHTEISKUNTIEN RAKENTAMINEN

Tehokkaiden kotouttamistoimien laatiminen sekä niille kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat vasta tulleita ja oikeutettuja oleskelemaan EU:ssa, että niille, jotka ovat asuneet EU:ssa jo pidemmän aikaa, on pitkän aikavälin investointi. Tehokkaat ja oikeudenmukaiset kotouttamistoimenpiteet edellyttävät riittäviä poliittisia, sosiaalisia ja taloudellisia investointeja, jotka hyödyttävät pitkällä aikavälillä kaikkia yhteisöjämme.

Kokemus on osoittanut, että kotouttamistoimet toimivat parhaiten, kun niillä pyritään luomaan johdonmukaisia järjestelmiä, jotka edistävät kaikkien yhteiskunnan jäsenten – niin kolmansien maiden kansalaisten kuin niiden yhteisöjen, joihin he asettuvat asumaan – osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia. Näin ollen kotouttamisen olisi mentävä työmarkkinoille osallistumista ja vastaanottavan maan kielen oppimista pidemmälle: kotouttaminen on tehokkainta, kun se kytketään tiukasti siihen, mitä eläminen monimuotoisissa eurooppalaisissa yhteiskunnissa merkitsee.

Euroopan unioni perustuu muun muassa demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien kunnioittamisen perusarvoille. Euroopan unionin perusoikeuskirja sisältää monia kotoutumisprosessin kannalta erittäin tärkeitä oikeuksia, kuten sanan- ja uskonnonvapauden sekä oikeuden tasa-arvoon ja syrjintäkiellon. Näiden perusarvojen ymmärtäminen ja hyväksyminen on keskeinen osa vastaanottavassa yhteiskunnassa elämistä ja siihen osallistumista. Samalla nämä oikeudet myös suojaavat kolmansien maiden kansalaisia ja edistävät heidän osallistumistaan yhteiskuntaan. Neuvosto keskusteli kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisesta vuoden 2016 vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelunsa¹⁷ yhteydessä, ja siinäkin vahvistettiin perusarvojen tärkeys kotouttamisprosessissa, samoin kuin kaksisuuntaisuuden periaatteen keskeinen asema.

Tämä dynaaminen kaksisuuntainen kotouttamisprosessi tarkoittaa sitä, että kolmansien maiden kansalaisten *edellytetään* omaksuvan EU:n perusarvot ja oppivan vastaanottavan maan kielen, mutta heille myös *tarjotaan* mielekkäitä mahdollisuuksia osallistua sen jäsenvaltion talouteen ja yhteiskuntaan, johon he asettuvat asumaan.

Aktiivinen osallistuminen ja mahdollisuus osallistua poliittiseen sekä kulttuuri- ja yhteiskuntaelämään on vähintään yhtä tärkeää, jotta luodaan tunne kuulumisesta ja täysimittaisesta juurtumisesta vastaanottavaan yhteiskuntaan ja luodaan sosioekonomisesti menestyviä yhteiskuntia. Avoimien, monimuotoisten ja osallistavien yhteiskuntien kehittäminen on prosessi, joka edellyttää sekä kolmansien maiden kansalaisten että vastaanottavan yhteiskunnan sitoutumista. Kulttuurien välinen vuoropuhelu, myös eri uskonnollisten yhteisöjen välinen vuoropuhelu, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja eurooppalaisista arvoista on erittäin tärkeää.

4. KESKEISET POLIITTISET PAINOPISTEET JA VÄLINEET KOTOUTTAMISEN TUKEMISEKSI KAIKKIALLA EU:SSA

Menestyksenkäs kotouttaminen on prosessi, joka tapahtuu pitkän ajan kuluessa ja varsinkin monilla eri toiminta-aloilla – esimerkiksi koulutuksen, työllisyyden, yrittäjyyden ja kulttuurin aloilla – ja eri yhteyksissä. Tämä toimintasuunnitelma on jatkoa vuoden 2011 eurooppalaiselle kotouttamisohjelmalle, ja siinä esitetään poliittiset painopisteet ja välineet niiden toteuttamiseksi.

¹⁷ Ks. <http://www.consilium.europa.eu/fi/meetings/gac/2016/05/24/>

4.1 Poliitikkojen painopisteet

Etusijalle on asetettava sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla toteutettavat erityiset toimenpiteet kotouttamisen tehostamiseksi ja tukemiseksi kaikilla keskeisillä politiikan aloilla.

4.1.1 Lähtöä/saapumista edeltävät toimenpiteet

Kolmansien maiden kansalaisten tukeminen mahdollisimman aikaisin muuttoprosessissa on osoittautunut oleelliseksi onnistuneen kotouttamisen piirteeksi. Lähtökohtana on mahdollisuuksien mukaan lähtöä ja saapumista edeltävät toimenpiteet, jotka kohdennetaan sekä kolmansista maista saapuville että vastaanottavalle yhteiskunnalle. Tällaisista toimenpiteistä voi olla hyötyä yksilöille, olivat heidän syynsä muuttaa laillisesti EU:hun mitkä tahansa, mutta ne voivat olla erityisen tärkeitä pakolaisten uudelleensijoittamisen valmistelemiseksi. Koska jäsenvaltioiden olisi tehostettava kesäkuussa 2015 annetun uudelleensijoittamista koskevan päätöksen¹⁸, Turkin kanssa toteutettavan humanitaarisen maahanpääsyn järjestelmän¹⁹ ja EU:n ja Turkin julkilausuman²⁰ mukaisen ”yksi-yhdestä-uudelleensijoitusjärjestelmän” täytäntöönpanoa, on yhä tärkeämpää kehittää edelleen lähtöä edeltäviä toimenpiteitä kotouttamisen helpottamiseksi erityisesti tulevaa jäsennellyä uudelleensijoitusjärjestelmää silmälläpitäen, josta ilmoitettiin 6. huhtikuuta 2016 annetussa tiedonannossa²¹.

Lähtöä edeltävä kielenopetus ja työhön liittyvä koulutus voi nopeuttaa kyseisten, erityisesti työhön liittyvistä tai perhesyistä tulevien kolmansien maiden kansalaisten mutta myös uudelleensijoitettavien pakolaisten kotoutumista heidän tulevassa ympäristössään. Silloin, kun lähtöä edeltävät toimenpiteet ovat lähtö- ja kohdemaiden yhdessä suunnittelemissa, ne ovat osoittautuneet erityisen tehokkaiksi kotoutumisen nopeuttajiksi. Yhteistyö lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa tässä asiassa ei kuitenkaan ole vielä riittävän kehittynyttä. Tiedonannossaan Euroopan muuttoliikeagendaan perustuvasta uudesta kumppanuuskehiksestä kolmansien maiden kanssa²² komissio ehdottaa johdonmukaista ja tapauskohtaista lähestymistapaa, jolla laaditaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa välineitä ja vaikutuskeinoja kattavien kumppanuuksien aikaansaamiseksi kolmansien maiden kanssa, jotta muuttoliikettä voidaan hallita paremmin. Komissio aikoo esimerkiksi yhdessä jäsenvaltioiden kanssa tehostaa yhteistyötä valikoitujen kolmansien maiden kanssa täyttääkseen muuttoliikettä käsitelleessä Vallettan huippukokouksessa marraskuussa 2015 allekirjoitetun toimintasuunnitelman²³ sitoumukset, jotka koskevat muun muassa lähtöä edeltäviä toimenpiteitä.

Pakolaisten uudelleensijoittamisessa on erittäin tärkeää antaa pakolaisille tietoja uudelleensijoitusmaasta, auttaa heitä luomaan realistisia odotuksia uudesta elämästään, tehdä heidät tietoisiksi oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja antaa heille kieli- ja muita taitoja, jotka voivat auttaa heitä onnistumaan uudessa ympäristössään. Tämä helpottaa heidän kotoutumistaan heidän saapuessaan kohdemaahinsa.

---

¹⁸ Ks. C(2015) 3560 final.

¹⁹ Ks. C(2015) 9490.

²⁰ Ks. <http://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

²¹ Ks. COM(2016) 197 final, 6.4.2016.

²² Ks. Euroopan muuttoliikeagendaan perustuva uusi kumppanuuskehys kolmansien maiden kanssa (COM(2016) 385, 7.6.2016).

²³ Ks. http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/ACTION_PLAN_EN_pdf/

Myös teknologian, sosiaalisen median ja internetin innovatiivista käyttöä on hyödynnettävä kotouttamisprosessin kaikissa vaiheissa, myös ennen lähtöä. Eräät jäsenvaltiot ovat kehittäneet verkkopohjaisia välineitä, esimerkiksi puhelinsovelluksia, joilla vasta saapuneille turvapaikanhakijoille tiedotetaan heidän oikeuksistaan ja vastaanottavasta yhteiskunnasta tai annetaan kielen perusopetusta tai hyvin käytännöllisiä tietoja päivittäisen elämän helpottamiseksi.

Vastaavasti saapumista edeltävillä toimenpiteillä voidaan auttaa valmistelemaan vastaanottavia yhteisöjä kolmansien maiden kansalaisten tuloon, luomaan empatiaa ja ymmärrystä ennakkoluulojen voittamiseksi ja edistämään avointa ja ystävällistä asennetta. Monet jäsenvaltiot järjestävät jo nykyisin jonkinlaisia saapumista edeltäviä toimenpiteitä uudelleensijoitettuja pakolaisia vastaan ottaville yhteisöille. Esimerkiksi Euroopan komission yhteisrahoittama SHARE-verkosto, jolla pyritään yhdistämään Euroopan alueelliset ja paikalliset viranomaiset ja niiden pakolaisten uudelleensijoittamiseen ja kotouttamiseen osallistuvat kumppanit kansalaisyhteiskunnasta, on laatinut ”Share City” -koulutusohjelman, joka on välineistö uudelleensijoitettujen pakolaisten vastaanottamiseksi, tukemiseksi ja voimaannuttamiseksi.²⁴

Komissio aikoo antaa uudelleensijoitusta koskevien sitoumusten täytäntöönpanoa varten lisää rahoitustukea jäsenvaltioille tehokkaiden saapumista edeltävien toimenpiteiden järjestämiseksi. Se aikoo myös lisätä yhteistyötä asianomaisten kansainvälisten toimijoiden, kuten Kansainvälisen siirtolaisjärjestön (IOM), kanssa. Komissio on ehdottanut, että uudelle Euroopan unionin turvapaikkavirastolle annetaan keskeinen rooli jäsenvaltioiden välisen parhaiden käytänteiden vaihdon helpottamisessa ja seurannassa myös saapumista edeltävien kotouttamistoimenpiteiden alalla.²⁵

Komissio aikoo

- käynnistää hankkeita, joilla tuetaan lähtöä edeltäviä ja paikallisyhteisöille tarkoitettuja saapumista edeltäviä toimenpiteitä myös uudelleensijoitusohjelmien yhteydessä painottaen ensisijaisia kolmansia maita
- vahvistaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa lähtöä edeltäviä toimenpiteitä koskevaa yhteistyötä valikoitujen kolmansien maiden kanssa muun muassa Valtettan toimintasuunnitelman nojalla.

Kotouttamistoimiensa tehostamiseksi jäsenvaltioita kehoitetaan

- edistämään yksityisiä tukiohjelmiä²⁶ pakolaisten uudelleensijoittamiseksi, jotta paikallisyhteisöt saadaan aktiivisesti mukaan kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisprosessiin
- harkitsemaan osallistumista useiden sidosryhmien välisiin pakolaisten uudelleensijoitushankkeisiin, kuten EU:n hankkeeseen uudelleensijoittamisen ja pakolaisten vastaanoton helpottamiseksi tiedon jakamisen avulla.²⁷

²⁴ Ks. loppuraportti: <http://www.eurocities.eu/eurocities/news/-Building-a-resettlement-network-of-European-cities-and-regions-SHARE-project-publication-WSPO-A9SHLX>.

²⁵ Ks. COM(2016) 197 final, 6.4.2016.

²⁶ Yksityisissä tukiohjelmissä kansalaisyhteiskunnan organisaatiot tai yksityishenkilöiden ryhmät maksavat uudelleensijoituksesta aiheutuvat kustannukset ja huolehtivat uudelleensijoitettujen pakolaisten ensi vaiheen kotouttamisesta yhteistyössä paikallisyhteisöjen kanssa.

- tarjoamaan ennen lähtöä tiedotusta, jolla valmistellaan henkilöitä EU:hun tuloon, muun muassa nimittämällä kotouttamisesta vastaavia yhteyshenkilöitä keskeisten kolmansien maiden suurlähetystöihin.

4.1.2 Koulutus

Koulutus on yksi tehokkaimmista kotouttamisvälineistä, ja sen saatavuus olisi varmistettava ja sitä olisi edistettävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Perustaitojen hankkiminen on perusta jatko-oppimiselle ja portti työllisyyteen ja sosiaaliseen osallisuuteen.

Kohdemaan kielen oppiminen on ratkaisevan tärkeää, jotta kolmansien maiden kansalaisten kotoutumisprosessi onnistuu. Kieleen liittyviä kotouttamisohjelmia olisi tarjottava mahdollisimman pian saapumisen jälkeen, ja ne olisi mukautettava kunkin henkilön kielitaitoon ja tarpeisiin ja niissä olisi yhdistettävä kielen oppiminen muiden taitojen ja pätevyyksien tai työkokemuksen hankkimiseen. On erityisesti pyrittävä varmistamaan, että näillä kursseilla saavutetaan naiset yhtä lailla kuin miehet.

Kaikilla lapsilla heidän perheeseensä, kulttuuritaustaansa tai sukupuoleensa katsomatta on oikeus koulutukseen, jotta he voivat kehittyä. Pakolaislasten koulutuksessa saattaa olla ollut katkos, ja joissain tapauksissa he eivät ole ehkä voineet käydä koulua lainkaan ja tarvitsevat erityistä tukea, muun muassa tukiopetusta. Opettajilla on oltava tarvittavat taidot tällaisten lasten auttamiseksi, ja heitä olisi tuettava heidän työssään yhä monimuotoisemmissa luokissa myös koulunkäynnin keskeyttämisen ja koulutukseen liittyvän eriarvoisuuden ehkäisemiseksi.

Varhaiskasvatus on erittäin tärkeää kolmansista maista tulevien perheiden ja lasten kotouttamisen kannalta. Sillä on keskeinen merkitys opittaessa elämään yhdessä heterogeenisissa yhteiskunnissa ja kielitaidon hankkimisessa. Investoiminen varhaiskasvatukseen on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi torjua köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä ja varmistaa, että kaikille lapsille annetaan mahdollisuus hyödyntää koko potentiaalinsa.

On hyvin tärkeää, että kolmansien maiden kansalaiset saavat käsityksen vastaanottavan yhteiskunnan laeista, kulttuurista ja arvoista, jotta he voivat ymmärtää velvollisuuksia, joita liittyy heidän uuteen elämäänsä vastaanottavassa yhteiskunnassa, ja osallistua siihen täysipainoisesti. Koulutuksella on tärkeä rooli lasten sosialisatiossa, ja se voi edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä kolmansien maiden kansalaisten ja vastaanottavien yhteiskuntien keskinäistä ymmärrystä. Kysymystä kansalaisvalistuskurssien käyttöönotosta keskiasteen oppilaitoksissa olisi tutkittava lähemmin. Epävirallinen oppiminen (esimerkiksi nuorisjärjestöissä ja kulttuuri- ja urheilutoiminnassa) on myös hyvin tärkeässä asemassa, sillä se täydentää kouluissa ja korkeakouluissa annettavan virallisen opetuksen avulla tapahtuvaa kotouttamista.

Euroopan uuden osaamisohjelman²⁸ mukaisesti komissio aikoo ehdottaa toimenpiteitä, joilla edistetään ammattitaidottomien ja vähän koulutettujen henkilöiden taitojen parantamista ja joista saattaa olla hyötyä kolmansien maiden kansalaisille.

²⁷ EU-FRANK-hanke: Facilitating resettlement and Refugee Admission through New Knowledge: EU:n rahoittama ja Ruotsin maahanmuuttoviraston vuosina 2016–2020 toteuttama hanke.

²⁸ Ks. Uusi osaamisohjelma Euroopalle – Vahvistetaan yhdessä inhimillistä pääomaa, työllistettävyyttä ja kilpailukykyä (COM(2016) 381), ei vielä julkaistu.

Komissio aikoo

- tarjota verkkopohjaista kielitaidon arviointia ja kielenopetusta äskettäin tulleille kolmansien maiden kansalaisille, erityisesti pakolaisille, Erasmus+-ohjelman verkkopohjaisen kielellisen tukitoiminnon avulla (100 000 verkkokielikurssillisenssiä pakolaisille kolmen vuoden ajan)
- tukea vertaisoppimistapahtumia keskeisistä toimenpiteistä, kuten vastaanotto-opetuksesta, ammatti- ja kielitaidon arvioinnista, ilman huoltajaa olevien lasten tuesta, kulttuurierojen tiedostamisesta, korkeakoulututkintojen tunnustamisesta ja integroitumisesta korkea-asteen koulutukseen
- tukea koulu yhteisöä sen pyrkiessä edistämään osallistavaa opetusta ja vastaamaan maahanmuuttajaopiskelijoiden erityistarpeisiin komission [School Education Gateway](#) -verkkofoorumia avulla
- poistaa kolmansien maiden kansalaisuuden omaavien tyttöjen ja poikien osallistumista varhaiskasvatukseen haittaavat esteet laatimalla eurooppalaisen varhaiskasvatuksen laatukehysten sekä antamalla varhaiskasvatustyöntekijöille apua, jotta nämä voivat vastata perheiden erityisiin tilanteisiin
- tukea ammattitaidottomien ja vähän koulutettujen henkilöiden taitojen parantamista Euroopan uuden osaamisohjelman yhteydessä.

Kotouttamistoimiensa tehostamiseksi jäsenvaltioita kehoitetaan

- antamaan opettajille ja koulujen henkilöstölle tarvittavat taidot monimuotoisuuden hallitsemiseksi ja edistämään maahanmuuttajataustaisten opettajien rekrytointia
- edistämään ja tukemaan maahanmuuttajien lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.

4.1.3 Integroituminen työmarkkinoille ja pääsy ammattikoulutukseen

Työllisyys on keskeinen osa kotouttamisprosessia. Työpaikan löytäminen on erittäin tärkeää vastaanottavan maan talous- ja yhteiskuntaelämään osallistumisen sekä kohtuullisen asumistason ja elinolojen samoin kuin taloudellisen osallisuuden varmistamiseksi. Ripeä ja täysimittainen integroituminen työmarkkinoille voi myös auttaa vastaamaan EU:n kasvavaan erityistaitojen tarpeeseen sekä parantamaan hyvinvointijärjestelmien kestävyttä väestön ja työvoiman ikääntyessä. Työllisyys on yleensä tärkein yksittäinen kolmansien maiden kansalaisten kokonaisnettovaikutusta julkiseen talouteen määräävä tekijä.²⁹ Yrittäjyyden tukeminen muun muassa mahdollistamalla pääsy olemassa olevien mikroluottojärjestelmien piiriin on myös merkittävä keino edistää kolmansien maiden kansalaisten panosta talouteen ja koko yhteiskuntaan.

Kolmansien maiden kansalaisten työllisyysaste on useimmissa jäsenvaltioissa kuitenkin edelleen pienempi kuin vastaanottavan maan kansalaisten.³⁰ Monet kolmansien maiden kansalaiset ovat ylikoulutettuja tai ylipäteviä työhönsä tai työskentelevät huonommissa oloissa palkkojen, työsuhteturvan, tietyillä aloilla esiintyvän yliedustuksen ja uranäkymien

²⁹ Ks. Euroopan komission talouden ja rahoituksen pääosaston asiakirja [An Economic Take on the Refugee Crisis](#).

³⁰ Ks. Eurostat: [Migrant integration in the EU labour market](#), 6.6.2016.

suhteen.³¹ Naisten työllisyys- ja työssäkäyntiasteet ovat yleensä erityisen matalia³², ja tästä syystä on välttämätöntä keskittyä erityisesti heidän integroimiseensa työmarkkinoille.

Taitojen validoinnin ja ammattipätevyyksien tunnustamisen helpottaminen on erittäin tärkeää, jotta henkilöiden taitoja voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Tämä on erityisen tärkeää pakolaisten kohdalla, sillä heillä ei ehkä ole tarvittavaa asiakirjanäyttöä aiemmista opinnoistaan ja ammattipätevyydestään, heidän koulutuksensa saattaa olla keskeytynyt tai he eivät ehkä ole osallistuneet viralliseen koulutukseen.

EU:n eri elinkeinoaloja edustavat työmarkkinaosapuolet antoivat kolmikantaisessa sosiaalihiippukokouksessa³³ 16. maaliskuuta 2016 yhteisen lausunnon pakolaiskriisistä³⁴, jossa ne korostivat, että on tärkeää integroida pakolaiset koulutukseen, työelämään ja yleensä yhteiskuntaan, ja vetosivat taitojen analysointia ja validointia koskevan kattavan ratkaisun puolesta talouden tarpeet huomioon ottaen.

Vaikka EU:n lainsäädännössä jo säädetään, että pakolaisilla on oltava yhtäläinen pääsy työmarkkinoille kuin jäsenvaltioiden omilla kansalaisilla, tarvitaan yhä aktiivisia – niin yleisiä kuin kohdennettuja – työmarkkinatoimia heidän työmarkkinoille osallistumisensa helpottamiseksi. Komissio suhtautuu myönteisesti siihen, että eräät jäsenvaltiot (esimerkiksi Belgia, Italia ja Romania) myöntävät pääsyn työmarkkinoille paljon vastaanotto-olosuhteita koskevassa direktiivissä säädettyä yhdeksän kuukauden määräaika nopeammin. Se suhtautuu myönteisesti myös turvapaikanhakijoiden työmarkkinoille pääsyä koskevien edellytysten helpottamiseen (Saksa) sekä aloitteisiin kytkeä turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten sijoittaminen työllistymismahdollisuuksiin (esimerkiksi Ruotsi, Tanska, Suomi, Portugali ja Viro). Tästä kehityksestä huolimatta käytännössä on kuitenkin edelleen olemassa merkittäviä työmarkkinoille pääsyä haittaavia esteitä.

Nopea integroituminen ammatilliseen koulutukseen, jossa on vahva työssäoppimisen ulottuvuus, saattaa osoittautua joillekin kolmansien maiden kansalaisille erityisen tehokkaaksi ja antaa heille perustan integroitua onnistuneesti työmarkkinoille ja jatkaa kohti korkeampaa pätevyystasoa. Komissio aikoo hyödyntää nykyisiä poliittisia aloitteita ja ohjelmia (esimerkiksi eurooppalainen oppisopimusyhteisliittymä, eurooppalainen nuorisosopimus, Erasmus+, Koulutus 2020) edistääkseen vertaisoppimista ja lupaavien kotouttamiskäytänteiden jakamista ammatillisen koulutuksen alalla.

Myös haavoittuvassa asemassa olevien työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten, kolmansien maiden kansalaiset mukaan luettuna, varhainen aktivointi ja puuttuminen heidän ongelmiinsa on tärkeää, jotta varmistetaan heidän nopea pääsynsä koulutukseen, oppisopimuskoulutukseen, harjoitteluun tai työmarkkinoille. Komissio aikoo selvittää mahdollisuuksia parantaa edelleen toimia, joilla pyritään tavoittamaan haavoittuvassa asemassa olevat työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret, myös kolmansien

---

³¹ Eurostatin työvoimatutkimuksen mukaan yli 40 prosenttia kolmansista maista tulevista korkeasti koulutetuista työntekijöistä työskentelee keskitason tai matalaa taitotasoa vaativissa ammateissa, kun vastaava osuus vastaanottavan maan kansalaisista on noin 20 prosenttia.

³² Vuonna 2015 kolmansien maiden kansalaisia olevista naisista oli työssä alle puolet, mikä on yli 16 prosenttiyksikköä vähemmän kuin niiden naisten työllisyysaste, jotka ovat EU:n kansalaisia.

³³ EU:n toimielinten johtajat ja EU:n tason työmarkkinaosapuolet kokoontuvat kahdesti vuodessa kolmikantaiseen sosiaalihiippukokoukseen keskustelemaan ajankohtaisista aiheista.

³⁴ Ks. https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/press-release/files/14.03.16_final_eco_soc_partners_message_refugee_crisis.pdf

maiden kansalaiset, nykyisen nuorisotakuun kehyksen sekä mahdollisuuksien mukaan yksityissektorin osallistumisen avulla.

Euroopan uuden osaamisohjelman³⁵ mukaisesti komissio aikoo laatia toimenpiteitä ja välineitä, joilla tuetaan kolmansien maiden kansalaisten taitojen profilointia ja ammattipätevyysien tunnustamista.

Komissio aikoo

- kehittää verkkopohjaisen hakemiston pakolaisten ja niiden turvapaikanhakijoiden, joilla on hyvät mahdollisuudet suojeluaseman myöntämiseen, integrointia työmarkkinoille koskevista lupaavista käytänteistä jäsenvaltioiden poliittisia päättäjiä varten
- Euroopan uuden osaamisohjelman mukaisesti a) laatia ”taitojen ja pätevyysien työkalupakin”, jolla tuetaan äskettäin tulleiden kolmansien maiden kansalaisten taitojen ja tutkintojen varhaista tunnustamista; b) varmistaa, että Europass-portaalin avulla kerätään parempia tietoja eri maiden tutkintojen tunnustamista koskevista käytänteistä ja päätöksistä; c) parantaa kolmansissa maissa hankittujen tutkintojen läpinäkyvyyttä ja ymmärtämistä tarkistamalla eurooppalaista tutkintojen viitekehystä
- antaa erityistä tukea kolmansien maiden kansalaisten, myös pakolaisten, akateemisten tutkintojen nopealle tunnustamiselle muun muassa lisäämällä tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten (NARIC) ja vastaanottokeskusten koulutushenkilöstön välistä yhteistyötä
- käynnistää (turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta ja työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevasta ohjelmasta rahoitettavia) hankkeita, joilla edistetään pakolaisten integrointia työmarkkinoille, nopeutettua pääsyä työmarkkinoille ja ammattikoulutukseen sekä naisten integrointia työmarkkinoille
- määritellä parhaita käytänteitä maahanmuuttajien yrittäjyyden edistämiseksi ja tukemiseksi ja rahoitetaan pilottihankkeita niiden levittämiseksi.

Kotouttamistoimiensa tehostamiseksi jäsenvaltioita kehotetaan

- tukemaan äskettäin tulleiden kolmansien maiden kansalaisten nopeutettua pääsyä työmarkkinoille esimerkiksi taitojen ja pätevyysien varhaisen arvioinnin, yhdistetyn kielenopetuksen ja työssäoppimisen, erityisen opastuksen ja mentoroinnin avulla
- poistamaan esteitä ja varmistamaan näin pakolaisten ja niiden turvapaikanhakijoiden, joilla on hyvät mahdollisuudet suojeluaseman myöntämiseen, pääsyä ammattikoulutukseen ja työmarkkinoille
- arvioimaan, validoimaan ja tunnustamaan mahdollisimman nopeasti kolmansien maiden kansalaisten mahdolliset taidot ja tutkinnot hyödyntäen täysimittaisesti EU:n tasolla käytettävissä olevia välineitä
- kannustamaan yrittäjyyteen räätälöidyllä yrityskoulutuksella ja mentoroinnilla ja avaamalla yleiset yrittäjyyden tukirakenteet kolmansien maiden kansalaisille.

³⁵ Ks. Uusi osaamisohjelma Euroopalle – Vahvistetaan yhdessä inhimillistä pääomaa, työllistettävyyttä ja kilpailukykyä (COM(2016) 381), ei vielä julkaistu.

4.1.4 Peruspalvelujen saatavuus

Asianmukaisten ja kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus on perusedellytys, jotta kolmansien maiden kansalaiset voivat aloittaa elämänsä uudessa yhteiskunnassa, mutta se muodostaa tulijoiden nykyisten suurien määrien vuoksi merkittävän haasteen sekä vastaanottovaiheessa että pyrittäessä löytämään pitkän aikavälin asumisratkaisuja, jotka kuitenkin tarjoavat riittäviä työllistymismahdollisuuksia. Vaikka asuntopolitiikka kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, komissio tukee jäsenvaltioita sekä pakolaiskriisiin liittyvien välittömien majoitushaasteiden ratkaisemisessa että asianmukaisia ja kohtuuhintaisia asuntoja tarjoavan sosiaalisen asuntotuotannon rahoittamisessa.³⁶ Myös Euroopan investointipankki voi antaa tukea rahoittamalla esimerkiksi vastaanottokeskuksia, väliaikaista majoitusta turvapaikan hakuvaiheessa sekä sosiaalista asuntotarjontaa turvapaikan saaneiden kolmansien maiden kansalaisten pidempiaikaista asumista varten.³⁷

Uusi eurooppalainen kotouttamisverkosto sekä kaupunkeja koskevan EU:n toimintaohjelman³⁸ mukaiset kumppanuudet (ks. 4.2.1) tarjoavat kaupungeille, jäsenvaltioille ja muille sidosryhmille kehyksen, jossa ne voivat vaihtaa kokemuksia ja parhaita käytänteitä monimuotoisuuden ja muuttoliikkeen kaupunkiulottuvuudesta, muun muassa maantieteellisen eristymisen ja ghettoutumisen torjunnasta, ja tunnistaa pullonkauloja ja konkreettisia toimia.

On olemassa näyttöä siitä, että terveysongelmat ja terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden puute voivat olla keskeinen ja jatkuva kotoutumisen este, joka vaikuttaa lähes kaikkiin elämänaloihin ja kykyyn päästä työelämään tai koulutukseen, oppia vastaanottavan maan kieltä ja asioida julkisten laitosten kanssa. Varsinkin ensimmäisessä vastaanottovaiheessa terveydenhuollon saatavuuden varmistaminen on oleellista, mutta kolmansien maiden kansalaisilla voi olla erityisiä ongelmia saada tavanomaisia terveydenhuoltopalveluja, asioida vieraisissa terveydenhuoltojärjestelmissä ja viestiä tehokkaasti terveydenhuoltohenkilöstön kanssa. Komissio aikoo rahoittaa hankkeita, joilla tuetaan parhaita käytänteitä terveydenhuoltopalvelujen tarjoamiseksi haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille ja erityisesti pakolaisille. Lisäksi se on laatinut yhdessä Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen ja Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) kanssa henkilökohtaisen terveystietokortin, jolla on tarkoitus auttaa tunnistamaan kolmansien maiden kansalaisten terveystarpeet ja helpottaa terveydenhuollon järjestämistä.

Komissio aikoo

- edistää EU:n varojen käyttöä kolmansien maiden kansalaisille tarkoitettuihin vastaanotto-, koulutus-, asunto-, terveydenhuolto- ja sosiaali-infrastruktuureihin
- tehostaa yhteistyötä Euroopan investointipankin kanssa rahoituksen myöntämiseksi äskettäin tulleiden kolmansien maiden kansalaisten tilapäismajoitukseen ja terveydenhuoltopalveluihin sekä sosiaaliseen asuntotuotantoon
- edistää jäsenvaltioiden ja kaupunkien välistä vertaisoppimisvaihtoa, joka toteutetaan

³⁶ Sosiaalista asuntotarjontaa voidaan tukea kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ohjelmista.

³⁷ Tähän mennessä on hyväksytty kolme lainaa, joiden lainarahoituksen kokonaismäärä on noin 800 miljoonaa euroa ja joista on hyötyä arviolta 250 000 pakolaiselle (Saksa ja Ranska, hankkeen kokonaiskustannukset ovat noin 1,6 miljardia euroa ja vielä yksi laina on arvioitavana). Euroopan investointipankki rahoittaa myös lisäkoulutuksen ja pakolaisille annettavan sosiaalisen kustannuksia asuntoinvestointien yhteydessä.

³⁸ Ks. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.

opintokäynteinä, vertaisarviointeina ja parhaiden käytänteiden vaihtamisena siitä, miten asumiseen liittyvät haasteet, muun muassa maantieteellinen eristyminen ja ghettoutuminen, voidaan ratkaista

- tukea terveysohjelmasta parhaita käytänteitä hoidon tarjoamiseksi haavoittuvassa asemassa oleville kolmansien maiden kansalaisille ja pakolaisille, muun muassa naisille, lapsille ja ikääntyneille
- laatia pilottikoulutusmoduuleja terveydenhuollon ammattilaisille kolmansien maiden kansalaisten ja pakolaisten terveydestä, jotta voidaan parantaa ja vahvistaa heidät ensimmäiseksi kohtaavien terveydenhuollon ammattilaisten taitoja ja valmiuksia sekä edistää kokonaisvaltaista lähestymistapaa kolmansien maiden kansalaisten ja pakolaisten terveydenhuoltoon.

Kotouttamistoimiensa tehostamiseksi jäsenvaltioita kehoitetaan

- varmistamaan yhdenmety lähestymistapa, jossa asuntopolitiikka koordinoidaan tasapuolisen työmarkkinoille pääsyn ja terveys- ja sosiaalipalvelujen saatavuuden kanssa, sekä eri alojen välinen yhteistyö muun muassa tehostamalla paikallis-, alue- ja valtiotasojen välistä viestintää
- luomaan esimerkiksi pakolaisten mielenterveyttä – varsinkin traumaperäistä stressihäiriötä – käsitteleviä terveysalan asiantuntijoiden osaamisverkostoja läheisessä yhteistyössä terveysviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja terveysalan ammattilaisten järjestöjen kanssa ongelmien ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi varhaisessa vaiheessa sekä tuen ja hoidon antamiseksi.

4.1.5 Aktiivinen osallistuminen ja sosiaalinen osallisuus

Se, että kolmansien maiden kansalaiset ovat itse mukana kotouttamistoimien suunnittelussa ja toteutuksessa, on erittäin tärkeää heidän osallistumisensa lisäämiseksi ja kotouttamistulosten parantamiseksi. Kotouttamisessa ei ole kyse vain kielen oppimisesta, asunnon löytämisestä tai työpaikan saamisesta. Se merkitsee myös aktiivista osallistumista paikalliseen, alueelliseen ja kansalliseen yhteisöön sekä todellisten ihmisten välisten yhteyksien luomista ja vahvistamista sosiaalisilla sekä kulttuuri- ja urheilutapahtumilla ja jopa poliittisella toiminnalla.

Laadittaessa kotouttamistoimia EU:n, jäsenvaltioiden tai paikallisyhteisöjen tasolla olisi kiinnitettävä erityistä huomiota sukupuolinäkökohtiin, lasten – myös ilman huoltajaa olevien ja huoltajastaan eroon joutuneiden lasten³⁹ – ja mahdollisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tilanteeseen, mukaan lukien sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrit ja uskonnollisiin tai etnisiin vähemmistöihin kuuluvat henkilöt, jotka voivat kohdata syrjintää ja suhteettomia kotoutumisen esteitä.

Komissio aikoo käydä jäsenvaltioiden kanssa vuoropuhelua varmistaakseen, että sukupuoliulottuvuuteen ja maahanmuuttajanaisten tilanteeseen liittyvät huolenaiheet otetaan huomioon suunnitelluissa toimissa ja rahoitusaloitteissa ja myös EU:n rahastoista yhteisrahoitettavissa toimissa.⁴⁰

³⁹ Ks. komission tiedonanto ”Tilannekatsaus Euroopan muuttoliikeagendaan sisältyvien ensisijaisten toimien toteutukseen”, COM(2016) 85 final.

⁴⁰ Sukupuolten tasa-arvoa käsittelevä neuvoa-antava komitea (komission hallintoelin) antaa tänä vuonna lausunnon sukupuolinäkökulman huomioon ottamisesta koko Euroopan muuttoliikeagendassa.

Edistämällä heti alusta lähtien vuorovaikutusta vastaanottavan yhteiskunnan kanssa vapaaehtoistoiminnalla sekä urheilu- ja kulttuuritoimilla helpotetaan vuoropuhelua ja keskinäistä ymmärrystä. Tämä voi hyödyttää sekä äskettäin tulleita kolmansien maiden kansalaisia (saamalla heidät tuntemaan itsensä osaksi uutta yhteisöä ja auttamalla ymmärtämään keskeisiä arvoja ja normeja) että vastaanottavaa yhteiskuntaa lisäämällä hyväksyntää ja auttamalla luomaan ystävällinen asenne. Urheiluseurat ja nuoriso- ja kulttuurijärjestöt EU:ssa ottavat jo aktiivisesti äskettäin tulleita henkilöitä mukaan toimintaansa. Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu tukee vapaaehtoistyötä esimerkiksi vastaanottokeskuksissa. Näin se luo yhteyksiä turvapaikanhakijoiden ja eurooppalaisten nuorten välillä ja parantaa eurooppalaisen kulttuurin ja arvojen ymmärrystä turvapaikanhakijoiden keskuudessa.

Lainsäädäntö suojaa kaikkia EU:n alueella olevia ihmisiä – riippumatta siitä, ovatko he EU:n kansalaisia – rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen perustuvalta syrjinnältä työpaikalla tai työhön pääsyssä sekä rotuun tai etniseen alkuperään perustuvalta syrjinnältä koulutuksessa, sosiaaliturvassa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuudessa.⁴¹ Jäsenvaltioiden on varmistettava näiden oikeuksien täytäntöönpano, ja on päästävä pikaisesti sopimukseen komission ehdotuksesta⁴² saattaa muun muassa uskontoon perustuvan syrjinnän vastainen lainsäädäntökehys päätökseen.

Syrjinnän torjunta ja myönteisen asenteen edistäminen monimuotoisuutta kohtaan ja rasismin, muukalaisvihan ja erityisesti vihapuheen torjunta sekä asiaa koskevien EU:n sääntöjen⁴³ että kansallisen lainsäädännön täytäntöönpanon avulla ja kohdennetuilla poliittisilla toimilla ovat ja niiden tulee olla kiinteä osa tehokkaita kotouttamistoimia.

Komissio aikoo

- käynnistää hankkeita, joilla edistetään kulttuurien välistä vuoropuhelua, kulttuurista monimuotoisuutta ja yhteisiä eurooppalaisia arvoja kulttuurin, elokuvien ja taiteen avulla (Luova Eurooppa)
- käynnistää hankkeita, joilla edistetään sosiaalista osallisuutta nuorison ja urheilun avulla (Erasmus+)
- ehdottaa, että eurooppalaisessa vapaaehtoispalvelussa painotetaan enemmän toimia, joilla pyritään kotouttamaan pakolaisia ja turvapaikanhakijoita heidän uusiin yhteisöihinsä
- laatia käytännön toimijoille käsikirjoja ja välineistöjä, jotka koskevat tietoisuutta kulttuurista ja sen ilmaisumuodoista, kulttuurien välistä vuoropuhelua, kolmansien maiden kansalaisten aktiivista osallistumista poliittiseen ja yhteiskunta- ja kulttuurielämään ja urheiluun vastaanottavissa yhteiskunnissa sekä nuorisotyön panosta
- käynnistää eri EU:n rahastoista hankkeita, joilla edistetään osallistumista poliittiseen ja yhteiskunta- ja kulttuurielämään ja urheiluun, sosiaalista osallisuutta koulutuksen ja

⁴¹ Ks. neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, ja neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000.

⁴² Ks. ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta, KOM(2008) 426 lopullinen.

⁴³ Ks. neuvoston puitepäätös 2008/913/YOS, tehty 28 päivänä marraskuuta 2008, rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin.

nuorisotoiminnan avulla sekä syrjinnän, sukupuoleen perustuvan väkivallan, rasismien ja muukalaisvihan ehkäisyä ja torjuntaa viharikokset ja -puhe mukaan lukien, ja parannetaan yhteisöjen, uskonnolliset yhteisöt mukaan luettuna, välistä ymmärrystä

- jatkaa työskentelyä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa syrjinnän vastaisen direktiivin hyväksymiseksi.

Kotouttamistoimiensa tehostamiseksi jäsenvaltioita kehotetaan

- edistämään vuorovaikutusta vastaanottavan yhteiskunnan kanssa vapaaehtoistoiminnalla sekä urheilu- ja kulttuuritoimilla
- lisäämään kolmansien maiden kansalaisten osallistumista paikallisiin demokraattisiin rakenteisiin
- investoimaan hankkeisiin ja toimenpiteisiin, joilla pyritään torjumaan ennakkoluuloja ja stereotyyppioita (esimerkiksi valistuskampanjat, koulutusohjelmat)
- panemaan kaikilta osin täytäntöön rasismien ja muukalaisvihan torjuntaa sekä uhrien oikeuksia koskevan lainsäädännön ja valvomaan tiukasti tasavertaista kohtelua koskevan ja syrjinnän vastaisen lainsäädännön noudattamista
- järjestämään kansalaistieto-ohjelmia kaikille kolmansien maiden kansalaisille keinona edistää kotoutumista vastaanottavaan yhteiskuntaan ja lisätä EU:n arvojen ymmärrystä ja kunnioittamista.

4.2 Välineet kotouttamisen tukemiseksi

4.2.1 Toimien koordinointi

Maahanmuuttajien kotouttaminen on poliittinen prioriteetti, johon on pyrittävä paitsi eri toiminta-aloilla myös eri tasoilla (EU, jäsenvaltiot, alue- ja paikallisyhteisöt) ja ottamalla mukaan valtiosta riippumattomat sidosryhmät (kansalaisyhteiskunnan organisaatiot, muun muassa maahanmuuttajayhteisöt sekä uskontoihin perustuvat organisaatiot).

Edellä esitettyjen haasteiden voittamiseksi EU:lla olisi oltava vahvempi rooli eri toimijoiden ja sidosryhmien välisessä koordinoinnissa ja yhteydenpidossa maahanmuuttajien kotouttamisen alalla. Tästä syystä Euroopan komissio aikoo päivittää kotouttamisasioiden kansallisten yhteyspisteiden verkoston⁴⁴ **eurooppalaiseksi kotouttamisasioiden verkostoksi**, jolla on vahvempi koordinoiva tehtävä ja vastavuoroista oppimista koskeva toimeksianto. Komissio aikoo tukea jäsenvaltioiden vuorovaikutusta tässä verkostossa kohdennetuilla koulutustoimilla, kuten opintokäynneillä, vertaisarvioinneilla, keskinäisellä avulla ja tiettyjä kotouttamisen näkökohtia käsittelevillä vertaisoppimistyöpajoilla. Verkosto edistää yhteistyötä kansallisten sekä paikallis- ja alueviranomaisten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja jäsenvaltioiden muiden EU:n tason verkostojen kanssa tähän liittyvillä toiminta-aloilla (esimerkiksi työllisyys, koulutus, tasa-arvo).

Euroopan kotouttamisfoorumi⁴⁵ on vuodesta 2009 lähtien toiminut areenana, jolla kansalaisyhteiskunta ja EU:n toimielimet voivat keskustella kotouttamiskysymyksistä.

⁴⁴ Ks. <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/the-eu-and-integration/eu-actions-to-make-integration-work>.

⁴⁵ Kotouttamisfoorumin perusti Euroopan komissio yhteistyössä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kanssa.

Vuonna 2015 kotouttamisfoorumi laajeni **Euroopan muuttoliikefoorumiksi**, joka kattaa useampia myös muuttoliikkeeseen ja turvapaikkakysymyksiin liittyviä aiheita.

Lisäksi EU:n poliittisessa yhteistyössä koulutuksen, nuorison, kulttuurin ja urheilun sekä työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden aloilla käsitellään maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyviä haasteita. Kasvua ja työllisyyttä koskevan Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä asetetaan koulutusta, työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta koskevia tavoitteita, joilla pyritään seuraamaan ja edistämään rakenneuudistuksia. Kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisen tuloksia jäsenvaltioissa on myös analysoitu ja seurattu eurooppalaisen ohjausjakson maaraaportissa ja maakohtaisissa suosituksissa keskittyen työmarkkinoille integroitumiseen ja koulutukseen parempien tulosten ja sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi.⁴⁶

Marraskuussa 2015 neuvosto ja komissio päättivät lisätä osallistavaa koulutusta, tasa-arvoa, tasapuolisuutta, syrjimättömyyttä ja kansalaistaitojen edistämistä koskevaa yhteistyötä eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisilla puitteilla vuoteen 2020 saakka⁴⁷ ja EU:n nuorisoalan työsuunnitelmalla vuosiksi 2016–2018⁴⁸.

Lisäksi komissio on perustanut kaupunkeja koskevassa EU:n toimintaohjelmassa kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen keskittyvän kumppanuuden, jossa komissio, jäsenvaltiot, kaupungit ja kansalaisyhteiskunnan edustajat laativat yhdessä konkreettisia toimia kotouttamisen edistämiseksi. Tätä työtä vahvistettiin järjestämällä poliittisia pyöreän pöydän tapaamisia komission ja eurooppalaisten kaupunkien välillä pitkän aikavälin kotouttamisen edistämiseksi.⁴⁹ Yleistavoitteena on tehostaa vuoropuhelua paikallis- ja alueyhteisöjen ja kansalaisyhteiskunnan (maahanmuuttajayhteisöt ja -järjestöt mukaan luettuna) kanssa säännöllisillä tapaamisilla, joissa keskustellaan kotouttamistoimista ja rahoituskysymyksistä.

4.2.2 Rahoitus

Kotouttamistoimien onnistuminen riippuu strategisen, koordinoitun ja moniulotteisen poliittisen kehyksen ja riittävän rahoitustuen suhteesta.

EU on tukenut kotouttamistoimia siihen osoitetulla rahoituksella ja laajemmin sosiaalista ja taloudellista yhteenkuuluvuutta eri jäsenvaltioissa edistävillä välineillä. Edellisellä ohjelmakaudella (2007–2013) Euroopan kotouttamisrahastosta käytettiin 825 miljoonaa euroa. Euroopan kotouttamisrahaston⁵⁰ väliarviointi osoitti, että rahastosta rahoitettuja hankkeita ei useimmissa jäsenvaltioissa olisi toteutettu ilman tukea. Useissa jäsenvaltioissa rahasto auttoi vahvistamaan ja laajentamaan kansalaisjärjestöjen ja paikallisten toimijoiden kotouttamistoimia ja edisti vuoropuhelua sekä ideoiden ja hyvien käytänteiden vaihtoa kotouttamisprosessiin osallistuvien sidosryhmien välillä.⁵¹ Tämän nimenomaisen tuen lisäksi myös rakennerahastoista myönnettiin jäsenvaltioille huomattavia summia, joilla tuettiin kotouttamiseen liittyviä toimenpiteitä kolmansien maiden kansalaisten sosiaalisen

⁴⁶ Ks. http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_fi.htm.

⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=FI>

⁴⁸ Ks. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13631-2015-INIT/fi/pdf>.

⁴⁹ Ks. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/04/04-05-2016-long-term-management-of-migratory-flows-a-new-partnership-between-the-commission-and-european-cities.

⁵⁰ Ks. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0847&from=FI>

⁵¹ Hankkeissa keskityttiin lähinnä kielenopetukseen, kansalaistietoon, työmarkkinoille pääsyn helpottamiseen, vuorovaikutukseen vastaanottavan yhteiskunnan kanssa / kulttuurien väliseen vuoropuheluun sekä kotouttamispolitiikan sidosryhmien valmiuksien luomiseen, välineiden ja indikaattorien kehittäminen mukaan lukien.

osallisuuden ja koulutukseen ja työmarkkinoille pääsyn parantamiseksi. Esimerkiksi Euroopan sosiaalirahasto (ESR) yhteisrahoitti toimia, joilla on saavutettu yli 5 miljoonaa tällaista henkilöä.⁵² Tämä rahoitus muodosti kuitenkin vain osan jäsenvaltioissa toteutetuista kokonaisinvestoinneista.

Nykyisessä monivuotisessa rahoituskehityksessä 2014–2020 jäsenvaltiot ovat korvamerkinneet 765 miljoonaa euroa kotouttamiseen Euroopan turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) kansallisissa ohjelmissa. Tämä luku osoittaa, että määrä on vähentynyt hieman edelliskaudesta, vaikka tarpeet ovat itse asiassa suuremmat, ja se on osoittautumassa riittämättömäksi nykyisessä tilanteessa, kun otetaan huomioon kokonaisinvestoinnit, jotka jäsenvaltioiden on tehtävä.

Puheenjohtaja Juncker totesikin Euroopan unionin tilaa koskevassa puheessaan⁵³ syyskuussa 2015, että jäsenvaltioiden on tarkasteltava uudelleen tuki-, kotouttamis- ja osallistamistoimiaan, ja lupasi komission selvittävän, miten näitä ponnistuksia voitaisiin tukea EU:n rahastoilla. Komission yksiköt noudattivat tätä lupaus kartoittamalla yhteisesti hallinnoitujen eri rahastojen mahdollisuudet tukea kotouttamista sekä kansainvälisten rahoituslaitosten mahdollisen roolin. Komissio laati ohjeita auttaakseen jäsenvaltioita lisäämään EU:n rahastojen strategista ja koordinoitua käyttöä nopeampien ja tehokkaampien käytännön tulosten saavuttamiseksi.⁵⁴

Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa (ERI-rahastot) on tällä ohjelmakaudella asetettu jäsenvaltioiden saataville huomattavia määriä, ja niillä on huomattavat mahdollisuudet tukea näillä varoilla kotouttamistoimenpiteitä. Varsinkin Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) tuetaan sosiaaliseen osallisuuteen, koulutukseen ja työmarkkinoihin liittyviä investointeja.⁵⁵ Esimerkiksi ESR:stä on kaikkien jäsenvaltioiden saatavilla 21 miljardia euroa sosiaalisen osallisuuden edistämiseen sekä köyhyyden ja syrjinnän torjuntaan, ja EAKR:stä on myönnetty jäsenvaltioille 21,4 miljardia euroa. EAKR voi edistää toimenpiteitä, joilla tuetaan infrastruktuuri-investointeja työllisyyteen, sosiaaliseen osallisuuteen ja koulutukseen, asumiseen, terveydenhuoltoon, uusien yritysten tukemiseen sekä heikossa asemassa olevien kaupunki- ja maaseutuyhteisöjen fyysisen ja sosiaalisen toimintaympäristön ja talouden elvyttämiseen muun muassa kaupunkialueiden innovatiivisia toimenpiteitä koskevalla ohjelmalla.⁵⁶

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) voi osaltaan tukea kotouttamista prioriteetista ”sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla”, jonka kokonaismäärärahat ovat 14,4

---

⁵² Muista rahastoista, kuten Erasmus+, on rahoitettu vuosina 2014–2015 yli 200 hanketta, jotka koskivat pakolaisia tai joissa puututtiin pakolaisten osallistamiseen liittyviin haasteisiin.

⁵³ Ks. http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/docs/synergies_between_amif_and_other_eu_funds_in_relation_to_migrants_en.pdf ja <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=14499&langId=en>.

⁵⁵ Molemmista rahastoista tarjotaan myös rahoitusta valmiuksien kehittämiseen, hyvään hallintoon ja pk-yritysten tukemiseen. Tämä voi myös edistää kokonaisinvestointia kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisen tukemiseksi.

⁵⁶ Euroopan komissio antoi vuonna 2015 jäsenvaltioille erityisiä ohjeita syrjäytyneiden yhteisöjen, myös maahanmuuttajien, koulutukseen ja asumiseen liittyvän eriytymisen torjumiseksi ERI-rahastojen ohjelmilla. Ks. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf

miljardia euroa. Se tarjoaa mahdollisuuksia luoda työpaikkoja, tarjota peruspalveluja ja toteuttaa sosiaalista osallisuutta edistäviä toimia.⁵⁷

Komissio tekee aktiivista yhteistyötä kaikkien merkityksellisten sidosryhmien kanssa varmistaakseen, että kaikkia rahoitusvälineitä hyödynnetään täysimääräisesti ja yhdennetysti strategisesti koordinoitulla tavalla. Se edistää eri toimijoiden ja rahastojen välistä kokemustenvaihtoa ja asiaan osallistuvien toimijoiden valmiuksien kehittämistä johdonmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi. AMIF- ja ISF-⁵⁸rahastokomiteassa käydään jo nyt tehostettua vuoropuhelua ja vaihdetaan kokemuksia. Toinen esimerkki on äskettäin perustettu Euroopan sosiaalirahaston kotouttamista käsittelevä valtioiden välinen yhteistyöverkosto, jossa ESR:n hallintoviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja muut merkitykselliset toimijat vaihtavat kokemuksia siitä, miten ESR:n rahoitusta (myös yhteisvaikutuksessa AMIF-rahaston kanssa) voidaan parhaiten käyttää kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen. Komissio aikoo syventää edelleen strategista vuoropuheluaan yksittäisten jäsenvaltioiden kanssa tähän asiaan keskittyvien tapaamisten avulla ja antamalla räätälöityjä ohjeita saatavilla olevan rahoituksen käyttämiseksi mahdollisimman täysimääräisesti ja lisämahdollisuuksien selvittämiseksi nykyisten ohjelmien puitteissa.

Lisäksi komissio aikoo edelleen kannustaa jäsenvaltioita, alue- ja paikallisyhteisöjä sekä työmarkkinaosapuolia ja kansalaisjärjestöjä hyödyntämään kumppanuusjärjestelyjä mahdollisimman tyhjentävästi EU:n rahastojen täytäntöönpanossa.⁵⁹ Jäsenvaltioiden olisi annettava erityisesti innovatiivisia toimintatapoja käyttäville organisaatioille mahdollisimman laajat mahdollisuudet osallistua näiden rahastojen kansallisten ohjelmien tarjouspyyntöihin.

Komissio pyrkii myös vuoden 2017 talousarvioesityksen yhteydessä lisäämään turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta myönnettävää EU:n rahoitustukea jäsenvaltioille kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseksi.

5. SEURAAVAT VAIHEET

Tällä kotouttamista koskevalla EU:n toimintasuunnitelmalla komissio määrittää EU:n tasolla toteutettavien toimien poliittiset prioriteetit ja välineet jäsenvaltioiden tasolla toteuttavien kotouttamistoimien tukemiseksi pyrkimyksenä kotouttamistoimien kehittäminen edelleen koko EU:ssa. Selviytymiskykyisempien, yhteenkuuluvuutta paremmin edistävien ja viime kädessä vahvempien yhteiskuntien rakentaminen edellyttää nyt toimien tehostamista kautta linjan. Komissio aikoo edelleen ottaa huomioon maahanmuuttajien kotouttamista,

---

⁵⁷ Euroopan rakenne- ja investointirahastojen puitteissa Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR) voi edistää maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan tarjoamalla heille ammatillista koulutusta sekä käynnistysvaiheen tukea, jos he haluavat ryhtyä itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi. Se voi myös tukea yhdennettyjen paikallisten kehittämisstrategioiden toteuttamista, joilla myös voidaan tarjota maahanmuuttajille monia erilaisia palveluita. Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta (FEAD) voidaan tukea kolmansien maiden kansalaisille perushyödykkeinä annettavaa apua ja/tai sosiaalista osallisuutta edistäviä toimia, mikäli he kuuluvat kansallisella tasolla määritellyyn kohderyhmään. Erasmus+-ohjelmasta myönnetään jäsenvaltioille 400 miljoonaa euroa koulutuksen avulla tapahtuvaa sosiaalista osallistamista varten. EU on rahoittanut maahanmuuttajien kotouttamista koskevaa tutkimusta seitsemänneistä puiteohjelmasta ja Horisontti 2020 -ohjelmasta. Tähän liittyvät tulokset ja merkittävimmät havainnot esitetään poliittisessa katsauksessa ”Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities”, 2016, s. 51–87.

⁵⁸ Sisäisen turvallisuuden rahasto.

⁵⁹ Euroopan rakenne- ja investointirahastoissa harjoitettavaa kumppanuutta koskevasta eurooppalaisista käytännesäännöistä 7 päivänä tammikuuta 2014 annetun komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 240/2014 säännösten mukaisesti (EUVL L 74, 14.3.2014, s.1–7).

syrjimättömyyttä ja osallistamista koskevan ensisijaisen tavoitteen kaikissa asiaan liittyvissä politiikkatoimissa ja kaikilla aloilla ja edellyttää jäsenvaltioiden toimivan samoin.

Lisäksi komissio aikoo jatkaa kotouttamistoimien ja -tulosten seurantaan nykyisten välineiden ja indikaattorien avulla ja kehittäen niitä edelleen muun muassa tehostamalla yhteistyötä merkityksellisten toimijoiden kanssa.⁶⁰ Tältä pohjalta komissio aikoo edelleen analysoida kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisen tuloksia ja antaa tarvittaessa jäsenvaltioille ohjeita eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.⁶¹

Jäsenvaltioita kehoitetaan puolestaan ajantasaistamaan ja tehostamaan laillisesti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotouttamistoimia tämän toimintasuunnitelman perusteella uusia ja tulevia haasteita silmällä pitäen ja sen varmistamiseksi, että kaikilla toimilla tuetaan tavoitetta rakentaa yhteenkuuluvuutta edistäviä yhteiskuntia. Jäsenvaltioiden olisi myös tarkasteltava strategisesti, miten ne voivat kotouttamiseen tarkoitettua AMIF-rahaston rahoituksen lisäksi hyödyntää oikea-aikaisesti muuta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ohjelmien ja muiden EU:n rahoitusvälineiden rahoitustukea kotouttamistavoitteidensa saavuttamiseksi ja eri toiminta-alojen ja tasojen yhteisvaikutuksen ja täydentävyyden lisäämiseksi.

Komissio tarkastelee säännöllisesti tässä toimintasuunnitelmassa esitettyjen toimien täytäntöönpanoa ja saavutettua edistystä sekä määrittää tarvittavia lisätoimia. Se raportoi tästä Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

KATTAVA YLEISKATSAUS EU:N TASOLLA TOTEUTETTAVISTA TOIMISTA 2016–2017

	EU:n tason toimet jäsenvaltioiden tukemiseksi	Ohjeellinen aikataulu	Avaintoimijat
Lähtöä/saapumista edeltävät toimenpiteet	Käynnistetään AMIF-rahastosta rahoitettavia hankkeita, joilla tuetaan tehokkaita lähtöä ja saapumista edeltäviä toimenpiteitä myös uudelleensijoitusohjelmien yhteydessä (esim. kielenopetus, tiedotus vastaanottavan maan kulttuurista ja arvoista).	2016/2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta, kolmannet maat
	Vahvistetaan jäsenvaltioiden kanssa lähtöä edeltäviä toimenpiteitä koskevaa yhteistyötä	2016	Komissio, jäsenvaltiot,

⁶⁰ EU on esimerkiksi käynnistänyt OECD:n kanssa yhteisen kansainvälisen kotouttamistulosten vertailun, joka tarjoaa poliittisille päättäjille vertailukohtia, joiden avulla he voivat suhteuttaa omien maiden tulokset muiden maiden tuloksiin ja tunnistaa hyviä käytänteitä. OECD / Euroopan unioni (2015), *Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In*. Jatkossa analysoidaan myös paikallistason kotouttamistuloksia. EU:n perusoikeusvirasto seuraa parhaillaan sosiaalista osallisuutta ja maahanmuuttajien ja heidän jälkeläistensä osallistumista yhteiskuntaan perusoikeuksien näkökulmasta. Se aikoo julkaista vuonna 2017 tulokset, joita on saatu maahanmuuttajien ja vähemmistöjen kokemuksista syrjinnästä, viharikoksista ja yhteiskunnallisesta osallistumisesta kartoittaneen suurimman EU:n laajuisen tutkimuksen toisesta vaiheesta (EU-MIDIS II).

⁶¹ Ks. 18. toukokuuta 2016 hyväksytyt vuoden 2016 maakohtaiset suositukset: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_fi.htm.

	valikoitujen kolmansien maiden kanssa Vallettan toimintasuunnitelman nojalla.		kolmannet maat
	Uudella Euroopan unionin turvapaikkavirastolla helpotetaan parhaiden käytänteiden vaihtoa saapumista edeltävien kotouttamistoimenpiteiden alalla.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
Koulutus	Tarjotaan Erasmus+-ohjelman verkkopohjaista kielitaidon arviointia ja kielenopetusta noin 100 000:lle kolmansien maiden kansalaiselle, erityisesti pakolaisille.	2016	Komissio
	Tuetaan kansallisten ja alueellisten viranomaisten vertaisoppimistapahtumia vastaanotto-opetuksesta, ammatti- ja kielitaidon arvioinnista, ilman huoltajaa olevien lasten tuesta, kulttuurierojen tiedostamisesta, korkeakoulututkintojen tunnustamisesta ja integroitumisesta korkeasteen koulutukseen.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Luodaan tutkijoille, käytännön toimijoille ja paikallisille/alueellisille päättäjille eurooppalaisia verkostoja, joissa he voivat jakaa hyviä käytänteitä äskettäin tulleiden henkilöiden kotouttamisesta virallisen ja epävirallisen koulutuksen avulla.	2017	Komissio
	Poistetaan kolmansien maiden kansalaisia olevien lasten osallistumista varhaiskasvatukseen haittaavat esteet laatimalla eurooppalainen varhaiskasvatuksen laatukehys sekä antamalla varhaiskasvatustyöntekijöille apua ja tukea, jotta nämä voivat vastata maahanmuuttajaperheiden tilanteeseen.	2016	Komissio, jäsenvaltiot
	Tuetaan ammattitaidottomien ja vähän koulutettujen henkilöiden taitojen parantamista Euroopan uuden osaamisohjelman yhteydessä.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Rahoitetaan Erasmus+-ohjelmasta valtioiden välisiä hankkeita ja kumppanuuksia, joilla tuetaan osallistavaa koulutusta ja nuorisotyötä ja joissa keskitytään maahanmuuttoon ja kulttuurien väliseen vuoropuheluun liittyviin hankkeisiin.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Analysoidaan edelleen kolmansien maiden kansalaisten kotouttamisen tuloksia eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.	vuosittain	Komissio
	Tuetaan opettajia ja koulujen henkilöstöä näiden pyrkiessä edistämään osallistavaa opetusta ja vastaamaan maahanmuuttajaopiskelijoiden ja pakolaisten kotouttamisen erityistarpeisiin verkkokurssien ja School Education Gateway -verkkofoorumin avulla toteutettavien ammatillisten kehittämistoimien avulla.	2016	Komissio
	Työmarkkinat ja ammatillinen koulutus	Laaditaan Euroopan uuden osaamisohjelman mukaisesti ”taitojen ja pätevyysien työkalupakki”, jolla tuetaan turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muiden kolmansien maiden kansalaisten taitojen ja ammattipätevyysien varhaista tunnistamista.	2016–2017

	<p>Parannetaan kolmansien maiden kansalaisten <u>akateemisten</u> tutkintojen tunnustamista muun muassa</p> <ul style="list-style-type: none"> – kouluttamalla vastaanottokeskusten henkilöstöä tunnustamismenettelyjen käynnistämiseksi nopeammin – parantamalla kansainvälistä suojelua saavien pääsyä akateemisten tutkintojen tunnustamismenettelyihin – parantamalla viestintäkanavia tietojen vaihtamiseksi ENIC-NARIC-keskusten ja asianomaisten sidosryhmien, muun muassa vastaanottokeskuksissa koulutustoimia toteuttavien kansalaisjärjestöjen, välillä – laatimalla tutkintojen arvioijille välineistö, joka tukee pakolaisten akateemisten tutkintojen tunnustamista. 	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	<p>Parannetaan kolmansissa maissa hankittujen tutkintojen läpinäkyvyyttä ja ymmärtämistä tarkistamalla eurooppalaista tutkintojen viitekehystä (Euroopan uuden osaamisohjelman mukaisesti tehty ehdotus neuvoston suosituksiksi), parantamalla sen täytäntöönpanoa ja laajentamalla sen soveltamisalaa siten, että siinä on mahdollista luoda yhteyksiä muualla maailmassa sovellettaviin tutkintojen viitekehyksiin.</p>	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	<p>Rahoitetaan hankkeita, joilla edistetään nopeutettua pääsyä työmarkkinoille ja ammattikoulutukseen (esimerkiksi taitojen arvioinnin ja validoinnin, työhön keskittyvän kielikoulutuksen ja työssäoppimisen avulla) sekä pakolaisten ja naisten integrointia työmarkkinoille (EaSI-ohjelma/AMIF-rahasto).</p>	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	<p>Edistetään integrointia työmarkkinoille koskevien lupaavien käytänteiden vaihtoa nykyisten verkostojen ja ohjelmien avulla (julkisten työvoimapalvelujen eurooppalainen verkosto, nuorisotakuun koordinaattorit, keskinäisen oppimisen ohjelma ja eurooppalainen maaseudun kehittämisverkosto).</p>	2016	Komissio, jäsenvaltiot
	<p>Kehitetään verkkopohjainen hakemisto turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten integrointia työmarkkinoille koskevista lupaavista käytänteistä jäsenvaltioiden poliittisia päättäjiä varten.</p>	2016	Komissio, jäsenvaltiot
	<p>Science4Refugee: aloite sellaisten pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden, joilla on tieteellinen tausta, ja EU:n yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa olevien soveltuvien tehtävien saattamiseksi yhteen.</p>	2016–2017	Komissio
	<p>Tarjotaan rahoitusta kuntien ja paikallisviranomaisten pakolaisten vastaanottoa ja kotouttamiskäytänteitä koskevien valmiuksien parantamiseen painottaen integroimista työmarkkinoille.</p>	2016/2017	Komissio, jäsenvaltiot, paikalliset alueelliset ja viranomaiset
	<p>Analysoidaan edelleen kolmansien maiden</p>	vuosittain	Komissio

	kansalaisten kotouttamisen tuloksia eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.		
	Parannetaan nuorisotakuuohjelmien yhteydessä toimintaa, jolla pyritään tavoittamaan haavoittuvassa asemassa olevat, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Määritellään parhaita käytänteitä maahanmuuttajien yrittäjyyden edistämiseksi ja tukemiseksi ja rahoitetaan pilottihankkeita niiden levittämiseksi.	2016	Komissio, jäsenvaltiot
	Sosiaalisen innovoinnin kilpailu, jossa palkitaan tuotteisiin, teknologiaan, palveluihin ja malleihin liittyviä innovaatioita, joilla voidaan tukea pakolaisten ja muiden kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista.	2016	Komissio, yksityissektori
	Edistetään vertaisoppimista ja ammatilliseen koulutukseen pääsyä koskevien lupaavien käytänteiden jakamista nykyisten poliittisten aloitteiden ja ohjelmien avulla (eurooppalainen oppisopimusyhteenliittymä, eurooppalainen nuorisosopimus, Erasmus+, ESR, Koulutus 2010).	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, yksityissektori
Peruspalvelujen saatavuus	Edistetään EU:n varojen käyttöä kolmansien maiden kansalaisille tarkoitettuihin vastaanotto-, koulutus-, asumis-, terveydenhuolto- ja sosiaali-infrastruktuureihin.	2016–2017	Komissio
	Tehostetaan yhteistyötä Euroopan investointipankin kanssa rahoituksen myöntämiseksi äskettäin tulleiden kolmansien maiden kansalaisten tilapäismajoitukseen ja terveydenhuoltopalveluihin sekä sosiaaliseen asuntotuotantoon.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, EIP
	Edistetään jäsenvaltioiden välistä vertaisoppimista siitä, miten asumiseen liittyvät haasteet voidaan ratkaista.	2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Tuetaan terveysohjelmasta parhaita käytänteitä hoidon tarjoamiseksi haavoittuvassa asemassa oleville kolmansien maiden kansalaisille ja pakolaisille, muun muassa naisille, lapsille ja ikääntyneille (vuoden 2016 työsuunnitelma).	2016	Komissio, jäsenvaltiot, terveydenhuollon sidosryhmät
	Laaditaan pilottikoulutusmoduuleja terveydenhuollon ammattilaisille ja lainvalvontaviranomaisille kolmansien maiden kansalaisten terveydestä, jotta voidaan parantaa ja vahvistaa heidät ensimmäiseksi kohtaavien terveydenhuollon ammattilaisten taitoja ja valmiuksia sekä edistää kokonaisvaltaista lähestymistapaa terveydenhuoltoon.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, terveydenhuollon sidosryhmät
	Laaditaan käytännön toimijoille käsikirjoja ja välineistöjä, jotka koskevat tietoisuutta kulttuurista ja sen ilmaisumuodoista, kulttuurien välistä vuoropuhelua, kolmansien maiden kansalaisten aktiivista osallistumista poliittiseen ja yhteiskunta- ja kulttuurielämään ja urheiluun vastaanottavissa yhteiskunnissa	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, koulutusalan sidosryhmät

Aktiivinen osallistuminen ja sosiaalinen osallisuus	sekä nuorisotyön panosta.		
	Käynnistetään hankkeita, joilla edistetään kulttuurien välistä vuoropuhelua ja eurooppalaisia arvoja kulttuurin, elokuvien ja taiteen avulla (Luova Eurooppa).	2016	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Rahoitetaan AMIF-rahastosta hankkeita, joilla edistetään kolmansien maiden kansalaisten osallistumista poliittiseen sekä yhteiskunta- ja kulttuurielämään.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Rahoitetaan Kansalaisten Eurooppa -ohjelmasta kaupunkien verkostoja, ystävyyskaupunkitoimintaa ja myös kolmansien maiden kansalaisille tarkoitettuja kansalaisten osallistumista koskevia kansalaisyhteiskunnan hankkeita.	2016–2020	Komissio, jäsenvaltiot, paikalliset ja alueelliset viranomaiset, kansalaisyhteiskunta
	Torjutaan muukalaisvihaa lisäämällä tietoisuutta ja edistämällä muukalaisviamielisten tekojen ja vihapuheen torjumisen parhaita käytänteitä äskettäin perustetun rasismia, muukalaisvihaa ja muita suvaitsemattomuuden muotoja käsittelevän EU:n korkean tason työryhmän yhteydessä.	Vuodesta 2016 eteenpäin	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Edistetään eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun (osa Erasmus+-ohjelmaa) hankkeita, jotka koskevat pakolaisten kotouttamista.	2016	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Rahoitetaan perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmasta syrjinnän, rasismien ja muukalaisvihan, myös viharikosten ja -puheen, ehkäisyä ja torjuntaa koskevia hankkeita, aloitteita, joilla parannetaan yhteisöjen välistä ymmärrystä ja edistetään uskontojen ja kulttuurien välisiä toimia sekä syrjintää torjuvia EU:n kansalaisjärjestöjä.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Luodaan yhtenä yhteispisteenä toimiva verkkosivusto, jolla annetaan tietoa EU:n rahoituksesta suvaitsevaisuutta edistävien ja rasismia, muukalaisvihaa ja syrjintää torjuvien hankkeiden ja aloitteiden tukemiseksi.	2016	Komissio
	Rahoitetaan Erasmus+-ohjelmasta hankkeita, joilla levitetään ja toistetaan sosiaalista osallisuutta ja myös kotouttamista ruohonjuuritasolla edistäviä hyviä käytänteitä.	2016–2017	Komissio
	Laaditaan poliittisille päättäjille ja nuorisotyöntekijöille työkalupakki nuorisotyön sekä virallisen ja epävirallisen oppimisen merkityksestä kotouttamisessa.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, koulutusalan sidosryhmät
	Rahoitetaan Luova Eurooppa -ohjelmasta valtioiden välisiä kulttuuri- ja audiovisuaalihankeita pakolaisten kotouttamisen tukemiseksi.	2016	Komissio, kansalaisyhteiskunta
	Käynnistetään Erasmus+-ohjelmassa hankkeita, joilla edistetään sosiaalista osallisuutta nuorisotoiminnan ja urheilun avulla.	2016	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
	Rahoitetaan AMIF-rahastosta ihmiskaupan uhreiksi joutuneiden kolmansien maiden kansalaisten varhaista tunnistamista, suojelua ja kotouttamista koskevia hankkeita painottaen lapsia ja ilman huoltajaa olevia	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta

	lapsia.		
	Jatketaan työskentelyä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa syrjinnän vastaisen direktiivin hyväksymiseksi.		
	Tunnistetaan ja levitetään naisten tukemista koskevia hyviä käytänteitä.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, kansalaisyhteiskunta
Koordinointi-, rahoitus- ja seurantavälineet	Vahvistetaan kansallisten yhteyspisteiden verkostoa ja muunnetaan se ”eurooppalaiseksi kotouttamisasioiden verkostoksi”, jolla edistetään jäsenvaltioiden keskinäistä oppimista.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Edistetään eri hallintotasojen, myös alue- ja paikallistason, välistä yhteistyötä kaupunkeja koskevan EU:n toimintaohjelman mukaisella kumppanuudella keskittyen kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, paikalliset ja alueelliset viranomaiset
	Tuetaan paikallistason innovatiivisia toimia kohdennetulla rahoituksella muun muassa kaupunkialueiden innovatiivisia toimenpiteitä koskevasta ohjelmasta.	2016–2017	Komissio, paikalliset ja alueelliset viranomaiset
	Parannetaan kaikkien soveltuvien EU:n rahoitusvälineiden koordinointia ja strategista mukauttamista, jotta voidaan lisätä EU:n tuen vaikutusta kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen kokonaisuutena.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Tehostetaan yhteistyötä toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa toteutettavilla vaihdoilla ja vierailuilla kaikkien asiaan liittyvien EU:n rahastojen yhteydessä.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot
	Tehostetaan kumppanuusperiaatteen ja jaetun vastuun mukaisesti kaikkien asianomaisten toimijoiden osallistumista tukemalla eri toimijoiden kokemusten vaihtoa ESR:n rahoituksen käyttämisestä pakolaisten kotouttamiseen ESR:n kotouttamista käsittelevän valtioiden välisen yhteistyöverkoston avulla.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, muut toimijat
	Tuotetaan lisää näyttöä kotouttamisesta EU:n tasolla muun muassa seuraamalla paikallistason kotouttamistuloksia.	2016–2017	Komissio, jäsenvaltiot, myös yhteistyössä OECD:n kanssa
	Seurataan kolmansien maiden kansalaisten sosiaalista osallisuutta ja osallistumista yhteiskuntaan perusoikeuksien näkökulmasta.	2016	EU:n perusoikeusvirasto